

Lausunto

09.06.2025

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

-

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

-

Luku 1 - Yleiset säännökset

Oma- ja valvontavelvoitetta ei tule lain kokonaisuudistuksen yhteydessä täysin hävittää eikä lain valmistelussa tule luoda vain uutta termistöä, jonka alle peitetään alkuperäistä tarkoitusta merkitsevä asia.

Oma- ja valvontavelvollisuudesta tulee tehdä erillinen säädös, koska oma- ja valvontavelvoitetta on rummutettu toimijoille ja sen edistämiseksi on valvontayksiköissä tehty paljon työtä ja nähty vaivaa. Selvillä olovelvollisuuden voisi osoittaa esimerkiksi oma- ja valvontasuunnitelmalla, jonka toimenpiteillä toimija voisi kuvata miten hän toteuttaa huolehtimisvelvollisuutensa (ehkäisee terveyshaittojen syntymisen).

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

Valvontatiedon parempaa hyödyntämistä valvonnan ohjauksessa sekä arvioinneissa tulee kehittää ja se tulee myös huomioida lain valmistelussa. Samoin kuin selkeiden indikaattorien luomista, joilla elinympäristön terveellisyden kehittymistä valvonnan toimesta voidaan seurata ja selkeästi arvioida.

Riskiperusteisen valvonnan tueksi tarvitaan myös yhtenäistä valtakunnallista ohjausta, jotta riskiperusteisuuden osalta olisi olemassa yhtenäiset periaatteet.

Päivystysvelvollisuuden lisääminen lakiin on hyvä ehdotus, jotta se saadaan myös näkyväksi resurssiksi, koska nyt sitä tehdään vapaaehtoisesti. Kyseinen rooli todennäköisesti aiheuttaa päivystysvastuun keskittymistä tietyille viranhaltijoille.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

Toimintojen luokittelu kolmeen eri riskikategoriaan on edistysaskel nykyisestä kohteiden luokittelusta.

Suurten riskin kohteiden osalta tulisi myös pystyä säännöllisen valvonnan tarvetta arvioimaan, jotta toimijan omaa toimintaa pystyttäisiin ohjaamaan enemmän selvilläolovelvoitteen ja huolehtimissuunnitelman suuntaan. Vaikka toiminta luokitellaan suuren riskin sisältäviksi kohteiksi, hyvin omat velvoitteensa ja toimintansa hoitavat kohteet voitaisiin säännöllisen valvonnan osalta hoitaa myös kevyemmin, jotta resurssi riittäisi sinne missä sitä tarvitaan. Mikäli tämä olisi mahdollista, tulisi kevyemmän valvonnan keinot ja mahdollisuus myös tuoda esille lainsäädäntötyössä.

Kohtalaisen riskien kohteiden osalta tapauskohtaisen säännöllisen valvonnan määrittelyä varten tulee olla selkeä ohjaus, jotta toimijoiden yhdenvertaisuus tulee huomioitua. Tapauskohtaisen valvontatarpeen arvioimiseksi tulee laatia selkeä ja toimiva ohjeistus.

Kotona harjoitettavan toiminnan osalta tarvitaan lainsäädäntöön nykyistä selkeämmät yksityiskohtaiset perustelut ja toimivat valvontakeinot.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Ensisijaisena käytettävien tilojen vesilaitteistojen riskinarvioinnin pätevyysvaatimusta ei tulisi pelkästään osoittaa suurien ja monimutkaisten sairaaloiden vesilaitteistoihin, vaan hyvin monissa muissakin rakennuksissa vesilaitteistojen riskienarviointi vaatii erityisosaamista ja pätevyyttä.

Laivoissa, lentokoneissa ja junissa käytettävän talousveden laadun tarkkailun ja ohjeistuksen toivoisi soveltuva kaikkiin vastaaviin toimintoihin. On kuitenkin hyvä, että esim. lentokoneiden ja junien veden laatu on tunnistettu myös lainsäädännön piiriin kuuluvaksi, joka vaatii myös yhtenäistä ohjeistusta.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

Lainsäädäntöön on hyvä lisätä esim. yleisötilaisuuksien sanitaation osalta tarkempaa määrittelyä (esim. vähimmäismäärät wc-tilojen osalta / henkilömäärä).

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

Siivottomuustapausten käsittelyssä tiedonsaanti ja luovutusoikeuksien tulee olla selkeät, jotta ongelmaa voidaan käsitellä tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti yhdessä muiden viranomaisten (esim. sosiaalityön) kanssa. Nykyisin siivottomuusvalvonnalla on hankaluuksia saada tarvitsemaansa tietoa suoraan, koska se katsotaan luottamukselliseksi, jota ei voida antaa edes toiselle vaitiolovelvolliselle viranomaiselle.

Allasveden legionellabakteereihin liittyvät raja-arvot ja valvontaohjeistus tulee päivittää hyvin nopealla aikataululla, jotta kyseinen riski saadaan hallintaa ajoissa. Onneksi arviointimuistiossa tämä tarve on jo huomioitu.

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

Asiakirjatarkastuksen mahdollistaminen yhtenä valvontavälineenä on hyvä huomioida lainsäädäntötyön yhteydessä. Lisäksi on hyvä pohtia esimerkiksi erilaisten kyselylomakkeiden käytettävyyttä yhtenä valvonnan keinona, kuten esimerkiksi pelastustoimi käyttää yksityiskiinteistöille lähetettävää paloturvallisuuden itsearviointia asuinkiinteistöjen turvallisuuden arviointiin.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

-

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

-

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

Seuraamusmaksun lisääminen keinovalikoimaan esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä yhteydessä edesauttaisi todennäköisesti ilmoitusvelvollisten toimijoiden tekemien ilmoitusten saamista.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Markkanen Ari
Vantaan kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala / Ympäristökeskus /
Ympäristöterveydenhuolto